

Foto: Gele plomp - ©Blikonderwater

Nieuwe Natuur De Lymen

Natuurmonumenten is van plan in uiterwaard De Lymen de riviernatuur weer terug te brengen. De uiterwaard ligt aan de Gelderse zijde van de Maas, tussen Batenburg en Appeltern. Het gebied is 75 hectare groot, waarvan circa 65 ha van Natuurmonumenten en 10 ha van Rijkswaterstaat.

Nu zie je nog veel akkerbouw en een klein gedeelte grasland. Over een jaar of drie is het de bedoeling dat er een vogelrijk natuurgebied met geulen, grote grazers, bloemrijke stukken en moeras is ingericht, waarna de natuur het verder zelf invult. De bedoeling is ook dat de waterplanten en -dieren die horen bij de Maas hier weer volop de ruimte krijgen. Bij wassend water zal het gebied gaan meestromen met de rivier, wat bijdraagt aan de hoogwaterveiligheid. Verder wil Natuurmonumenten het gebied openstellen voor wandelaars.

Informatiebijeenkomst

Op 25 mei en 1 juni jl. hebben er in Batenburg twee informatiebijeenkomsten over De Lymen plaats gevonden. In deze nieuwsbrief vindt u de stand van zaken van dit natuurontwikkelingsproject en gaan we in op een aantal vragen die tijdens de informatiebijeenkomsten gesteld zijn.

Voorlopig ontwerp

H+N+S Landschapsarchitecten en Bureau Drift hebben een schetsontwerp gemaakt dat is besproken met Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat, de relevante vergunningverleners en de directe omgeving. Op basis van de hieruit voortgekomen aanbevelingen is een voorlopig ontwerp gemaakt. Het ontwerp heeft dezelfde uitgangspunten als bij de eerder uitgevoerde inrichting van de uiterwaarden bij Maasbommel en de Hemelrijkse Waard. Soortgelijke

projecten in de buurt zijn Demen-Dieden en Diedensche Uiterdijk Oeverzone, beide gelegen aan de overkant, aan de Brabantse kant van de Maas.

Het ontwerp bestaat uit een stelsel van ondiepe geulen met slikkige, deels riet begroeide oevers. De droge delen zullen verruigen en met name op de hogere delen zal ooibos tot ontwikkeling komen. Naast de geulen zal ook een aantal bestaande laagtes uitgediept worden en zal een aantal nieuwe, ondiepe poelen worden gegraven. Deze zijn niet permanent met water gevuld, maar zullen worden gevoed door regenwater dat in droge perioden langzaam zal uitzakken. In geval van hoogwater worden ze ook gevoed met Maaswater.

Het gehele gebied zal vrij toegankelijk zijn; omwonenden en recreanten kunnen overal door het gebied struinen.

Voorlopig ontwerp natuurontwikkeling De Lymen

Vragen over het voorlopig ontwerp

Naar aanleiding van de informatiebijeenkomsten in Batenburg zijn we in gesprek gegaan met de gemeente Wijchen over een aantal zaken, waaronder:

Ruimte voor loslopende honden: er is nu sprake van een hondenloslooperoute langs de Maas. Met de nieuwe natuurlijke inrichting van het gebied is dit niet meer wenselijk, de honden zullen een versturende werking hebben op de vele vogels en andere dieren die zich gaan vestigen. Toch zou het fijn zijn een plek te hebben waar de honden los kunnen lopen, die noodzaak wordt wel gezien. We gaan samen met omwonenden in gesprek over een passende oplossing.

Buitendijks fietspad: bij omwonenden bestaat de wens om een fietspad in het gebied aan te leggen, vergelijkbaar met dat in de Liendense waard. Dit wordt gezien als een kansrijke toevoeging aan de beleving van het gebied. De wens voor een fietspad is bij de gemeente gemeld en er vinden gesprekken plaats of de gemeente hier in mee wil gaan en of ze de financiering en het beheer op zich wil nemen.

Voorkomen parkeeroverlast: het is wenselijk om zowel aan de kant van Appelteren als Batenburg ruimte te hebben voor een paar auto's.

De verwachting is dat er niet veel bezoekers met een auto komen, maar ook voor die enkele auto dient er idealiter plek te zijn. Ook hierover zijn we in gesprek met de gemeente. We hopen hiervoor binnendijks een oplossing te vinden.

Waarom deze natuurontwikkeling?

Verdwenen biodiversiteit

Vroeger had het water van de Maas zowel in de zomer als de winter alle ruimte. En omdat de Maas een regenrivier is betekende dit soms flinke pieken hoogwater na veel regen, bovenstrooms in Frankrijk en de Ardennen, maar ook gedeeltelijke droogval in de zomer. De planten en dieren die hier toen leefden waren aangepast aan dit dynamische systeem en uniek voor de rivier. De afgelopen 150 jaar zijn we constant bezig geweest in het Maasgebied; voor de scheepvaart en de hoogwaterveiligheid werden stuwen geplaatst, bochten afgesneden en oevers werden met stenen vastgelegd om afkalving van landbouwgrond tegen te gaan. Met als gevolg dat de planten en dieren die hier thuishoorden grotendeels verdwenen, want er was geen plek meer voor. Ook verdwenen oobossen en nevengeulen.

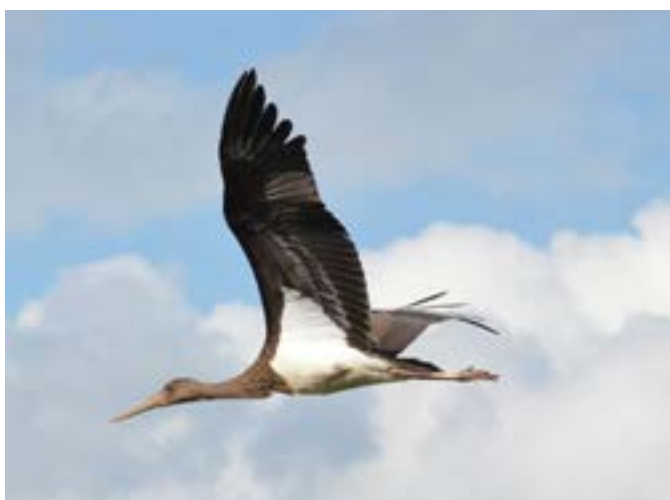
Herstel uniek riviergebied

De laatste 25-30 jaar zijn we tot het besef gekomen dat door bovengenoemde maatregelen een deel

van de biodiversiteit is verdwenen en dat het rivierensysteem alle flexibiliteit is verloren. De opvang van droogte of hoogwater is hierdoor ook zeer beperkt. Daarom wordt er de laatste jaren weer volop gewerkt aan het herstel van het natuurlijke karakter van het rivieren gebied in Nederland. Zo ook in De Lymen. Hierdoor komen ook de leefgebieden van riviergebonden flora en fauna weer terug en kan de biodiversiteit verbeteren.

Toekomst

In De Lymen komt ruimte voor nevengeulen, ondiep water waar zonlicht de bodem kan bereiken, waar planten kunnen groeien en jonge vissen hun schuil- en opgroeiplekken weer vinden. Deze geulen zijn ook een prachtig leefgebied voor de vele watervogels in ons land. Op de kleine slikkige eilandjes die er komen kunnen kluten en visdiefjes ongestoord broeden en vinden lepelaars een rustplek. Op droge hoge zandige delen langs de oever komt ruimte voor stroomdalgrasland. Typisch grasland voor de rivieren, veelal verdwenen door de ingrepen in het verleden. Met soorten als gele walstro, kruisdistel en wilde marjolein. Ook de oibossen zijn in Nederland zeldzaam geworden, waar mogelijk geven we daar ook graag de ruimte aan, hoewel dat in zo'n smalle uiterwaard als De Lymen beperkt zal zijn. In de natte delen zal voornamelijk wilg gaan groeien en op de hogere delen kan ook een iep, eik of een zwarte populier zijn plek vinden. Wie weet biedt deze ooit ruimte aan een broedende zwarte ooievaar!

Zwarte ooievaar

Waterpeil

Daling van het waterpeil van de Maas bij hoogwater, om de kans op overstromingen te verlagen, is ook

een doel van de aanleg van De Lymen. Hierover zijn afspraken gemaakt met het project [Meanderende Maas](#).

Rivierhout

Net als bij andere rivierprojecten onderzoeken we binnen het project De Lymen ook de mogelijkheden om dood hout in de nieuwe geulen neer te leggen als extra impuls voor het waterleven. Dode bomen die onder water liggen werken als een soort koraal, waar het al snel wemelt van het leven. Dit zogenoemde rivierhout wordt daarom op verschillende plekken weer actief teruggebracht in en langs de Maas en andere rivieren. De bomen worden daarbij stevig vastgelegd om wegdrijven te voorkomen.

Rivierhout

Onderzoeken

Archeologisch onderzoek

In de afgelopen maanden is door de firma RAAP archeologisch onderzoek uitgevoerd. Door middel van boringen is in kaart gebracht of de uiterwaarden van De Lymen mogelijk belangrijke archeologische vondsten bevatten. Dat blijkt niet het geval te zijn.

Toch blijft in dit soort gebieden een toevalstreffer altijd mogelijk omdat de oevers van de rivier vroeger zijn gebruikt als stortplaats of verbrandingsplek voor diverse soorten afval of dierlijke resten. Mogelijk zijn er ook oude vaartuigen gezonken en daarom wordt het grondwerk met beperkte archeologische begeleiding uitgevoerd.

Natuurwaarden

Het bureau Natuurbalans - Limes Divergens heeft in april 2022 een Quick Scan naar de natuurwaarden (flora en fauna) in het gebied gedaan. Uit het onderzoek blijkt dat het grondwerk buiten het broedseizoen moet plaatsvinden om verstoring van broedsels te voorkomen. Uiteraard wordt daar rekening mee gehouden, als ook met de overige dieren die in het gebied voorkomen. Aannemers worden daar nadrukkelijk op geselecteerd en op gewezen.

Bodemkwaliteit

De laatste twee weken van oktober wordt door adviesbureau IDDS uit Noordwijk in opdracht van Natuurmonumenten bodemonderzoek verricht. Met de hand of kleine machines worden in het terrein, binnen- en buitendijks, boringen gemaakt en peilbuizen geplaatst. De bodemonsters worden milieukundig onderzocht om de kleikwaliteit te bepalen en d.m.v. peilbuizen wordt de stand van het grondwater in kaart gebracht.

Overig

Mogelijk volgt nog een beperkt aantal aanvullende onderzoeken of berekeningen. Dit hangt nauw samen met het definitief maken van het ontwerp van De Lymen en de eisen die de vergunningverleners, zoals bijvoorbeeld het Waterschap Rivierenland, aan de uitvoering van het ontwerp stellen. In ieder geval vindt er nog hydrologisch onderzoek plaats. Hierbij wordt door het plaatsen van peilbuizen zowel binnen- als buitendijks gemeten hoe de grondwaterstromingen lopen. Een eis van het Waterschap is dat er geen extra kwelwater onder de dijk door mag komen. Dit onderzoek wordt door hetzelfde bureau uitgevoerd dat het bodemonderzoek doet: IDDS uit Noordwijk.

Vervolgtraject

De komende tijd vinden er gesprekken met vergunningverleners, gemeenten en omwonenden plaats. Samen met de uitkomsten van lopende, en nog in gang te zetten, onderzoeken wordt het definitief ontwerp gevormd.

In 2023 staan de vergunningprocedures centraal en vervolgens vindt in 2024 en 2025 de uitvoering plaats. Eind 2025 moet de aanleg klaar zijn en kan de natuur haar gang gaan. Ondertussen zullen we de omgeving blijven informeren.

Informatie en contact

Natuurmonumenten is het aanspreekpunt en opdrachtgever voor de onderzoeks- en uitvoerende partijen.

Project De Lymen komt in samenwerking met Rijkswaterstaat tot stand. Rijkswaterstaat is al geruime tijd bezig met het herstellen van het leefgebied van planten, vissen en kleine waterbeestjes die thuishoren in het rivierenlandschap. [Zo ook bij de Maas](#). Dat gebeurt vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water. Met als uiteindelijk doel gezonde rivieren vol gevarieerd leven.

Meer informatie kunt u vinden op de [website van Natuurmonumenten](#). Wanneer u vragen of opmerkingen heeft dan kunt u contact opnemen via het volgende mailadres: maas@natuurmonumenten.nl

Plangebied De Lymen

